

Milý čtenáři,

téměř každý bude souhlasit, že chceme, aby naše města byla plná života, dobře se tam žilo a lidé měli přístup ke všem službám a aktivitám, na kterých se chtějí podílet. Klíčová otázka však je, jak přesně by tato vize budoucnosti měla být realizována konkrétně. Která opatření efektivně pomohou realizovat cíle plánu udržitelné městské mobility (SUMP)? Neexistuje jeden recept na úspěch, ale jsou zde výborné metodiky a příklady, které mohou pomoci každému městu najít kombinaci opatření. Tu pravou kombinaci pro jejich místní kontext a výzvy, kterým ve svých podmínkách čelí.

Toto téma je také pokryto [různými způsoby](#) v programu další konference ECOMM. Uzávěrka pro zaslání prezentací je 16. prosince – detaily naleznete [zde](#).

V tomto e-updatu vám ukážeme některé užitečné postřehy a nástroje, které vám pomohou najít správnou kombinaci opatření pro vaše město.

Ale nejprve se podívejme na nejnovější události v našem projektu ENDURANCE.

ENDURANCE national networks continuously expanding

Národní kontaktní místa projektu ENDURANCE se setkali v Thessaloniki k výměně zkušeností. Foto: Mari Jüssi, 11. listopadu 2015

Mapa zemí zapojených do ENDURANCE

V našem předchozím e-updatu jsme představili stav národních sítí ENDURANCE v polovině zemí zapojených do ENDURANCE. Druhá polovina však pracovala stejně tvrdě, aby vybudovala trvalé sítě k podpoře měst ve vývoji plánů mobility (SUMP). Krátký přehled:

Severní Evropa:

- **Litva - 13 měst**
 Litevská síť se 13 členy předčila očekávání. Sdružení místních samospráv v Litvě souhlasilo, že převezme roli koordinátora sítě měst vytvářejících SUMP. To poskytne projektu ENDURANCE udržitelnou kontinuitu. Mezitím vládní podpora pro SUMP neustále roste. Od ledna příštího roku bude mít 16 litevských měst přístup k finančním prostředkům ze státní úrovně na pomoc rozvoje a přípravy SUMP. Na podporu toho litevské Ministerstvo dopravy také podporuje řadu osvětových a vzdělávacích akcí.
- **Norsko - 6 měst**
První norská konference k SUMP se konala 9. dubna 2015 v Oslu. Účast byla obrovská – této události se účastnilo téměř 140 delegátů, reprezentujících 16 různých norských obcí, stejně tak ministerstva, vládní agentury, krajské rady a řadu veřejných i soukromých institucí. Konference pomohla zviditelnit plány udržitelné mobility a zapojit je do stávajících agend v Norsku. **Druhé národní setkání** (odkaz v norštině) se konalo 27. listopadu. Města Oslo, Bodø a Sandnes zde prezentovali svou práci v plánování mobility.
- **Estonsko - 2 města, 50 osob**
 Estonská síť SUMP zvaná LILI – “Linnad ja liikuvus” nebo “Města a mobilita” – je v současnosti síť více než 50 osob, reprezentujících města, neziskové organizace, poradenské a výzkumné organizace a národní ministerstva, která se setkává jednou nebo dvakrát ročně pro inspiraci, výměnu informací a vzdělávání. Estonské národní kontaktní místo také moderuje [diskusní skupinu LILI](#) (odkaz v estonštině) na Facebooku s více než 670 členy, včetně zástupců veřejného sektoru, odborníků v oblasti mobility a městského plánování, dopravních podniků, neziskových organizací, politiků, žurnalistů a dalších zúčastněných stran a vytváří tento hlavní informační kanál pro šíření místních a mezinárodních zpráv týkajících se mobility a udržitelné dopravy. Projekt ENDURANCE také umožnil zástupcům Ministerstva hospodářství účastnit se finského semináře ENDURANCE a prohlídku Helsinek.
- **Lotyšsko – 2 města**
 21. října lotyšská síť uspořádala seminář SUMP, kterého se zúčastnili zástupci 10 lotyšských měst a obcí, dvou plánovacích krajů a Ministerstva dopravy. Několik měst a obcí prezentovalo své plány a projekty v oblasti dopravy, městské infrastruktury, rozvoje mobility v dlouhodobé vizi do roku 2020. Účastníci se vyjádřili, že takováto setkání a diskuze jsou užitečné a přejí si pokračovat v takovýchto seminářích i v budoucnosti. Daugavpils a Rezekne se připojili k síti ENDURANCE a ostatní města vyjádřila také svůj zájem.

Východní Evropa:

- **Maďarsko - 7 měst**
 Sedm maďarských měst se připojilo k síti ENDURANCE. V roce 2015 se k síti připojilo KETOSZ, Národní asociace cykloměst. Byly zorganizovány dvě národní setkání SUMP,

další se uskuteční v únoru 2016. Ačkoliv většina měst dosud nemá plán udržitelné mobility, mají zájem rozšířit své znalosti pro vytvoření svého vlastního SUMP v budoucnosti. V hlavním městě Budapešti je SUMP právě realizován a je velmi dobře přijímán veřejností. [Anglická verze](#) je dostupná online.

- ** Polsko - 22 měst**

Dosud se 22 polských měst zapojilo do sítě ENDURANCE. Sedmnáct z nich se účastnilo průzkumu ENDURANCE SUMP, aby se zjistilo, v jaké fázi jsou města co se týče vytváření a realizace SUMP. Všechna mají zájem o vytváření a realizaci SUMP, ale hlavní překážka pro místní samosprávu je najít finanční zdroje pro přípravu SUMP. Průzkum získal překvapivě rozsáhlé pokrytí v rozhlasu a internetovém tisku. Mnoho místních novin kontaktovalo polské národní kontaktní místo CIFAL Plock a ptalo se, jestli mohou publikovat výsledky průzkumu. Několik zástupců menších obcí a neziskových organizací mělo také zájem o výsledky průzkumu.

Jižní Evropa:

- ** Řecko - 19 měst**

Na svou první celostátní událost přilákala řecká síť 125 účastníků, přičemž většina byli zástupci regionálních a místních orgánů a dalších stakeholderů. Zástupci úřadů si uvědomili důležitost SUMP při dosahování cílů. Nicméně překážkou je nedostatek specializovaného personálu, který by vytvářel a podporoval SUMP a také skutečnost, že současná mentalita nepodporuje účast veřejnosti v rozhodovacím procesu. Minulý měsíc se konalo druhé národní setkání.

- ** Slovinsko - 7 měst**

Ve Slovinsku spolupracuje ENDURANCE se [Slovinskou platformou pro udržitelnou mobilitu](#), která vznikla v roce 2012. Je řízena [Institutem územního plánování Slovenské republiky](#), který aktivně spolupracuje s Ministerstvem pro infrastrukturu na propagaci SUMP a šíření zkušeností mezi městy. Pro tyto účely platforma organizuje každý rok řadu osvětových a vzdělávacích [akcí](#). V minulém roce začala řada [kursů](#) pro tvůrce SUMP. Platforma také vydává dvakrát ročně [zpravodaj](#) a informuje o potenciální [finanční podpoře z národních zdrojů](#) na udržitelnou mobilitu slovinských měst a obcí.

Západní Evropa:

- ** Nizozemí - 10 měst**

Jelikož všechny holandské obce jsou ze zákona povinny mít plán mobility, který je velmi podobný SUMP, holandská síť se v rámci ENDURANCE zaměřuje zejména na dobré příklady SUMPů v Evropě a jak přejít od současných plánů mobility ke „skutečnému SUMPu“. Druhé národní setkání bylo vysíláno online a devíti účastníkům umožnilo být virtuálně přítomnými v průběhu dne ([viz vysílání](#)).

- ** Rakousko - 8 měst**

Rakouská síť byla úspěšně integrována do existujícího programu „klimaaktiv mobil“. Má se tedy za to, že je ENDURANCE v dobrých rukou a bude z tohoto spojení profitovat. S podporou poradenského programu klimaaktiv mobil „Management mobility pro města, obce a regiony“ jsou rakouská města oslovena a je jim nabídnuta podpora přípravy i realizace SUMPů v Rakousku. Až osm měst bylo motivováno podílet se aktivně na rakouské síti ENDURANCE. Dvě další jsou v obraze a připojí se v brzké době. Během projektu ENDURANCE vznikla finanční podpora ve formě bonusu za realizaci SUMP, a to ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí: v současné době národní dotační program „klimaaktiv mobil“ výslovně žádá, aby byly projekty managementu mobility sladěny s evropskou metodikou na přípravu SUMP. Dále je poskytován zvláštní bonus na kombinaci několika opatření mobility, cílem je podpořit celostní přístup. V září 2015 se konalo druhé národní setkání k SUMPům, a bylo součástí dvoudenní akce nazvané 'Společně k přechodu na čistou energii a mobilitu', která proběhla 17. - 18. září 2015 ve spolupráci s „klimaaktiv mobil“ a Ministerstvem životního prostředí. Třetí národní setkání se bude konat na začátku příštího roku v západní části Rakouska.

- ** Německo - 5 měst**

Německá síť začala identifikací společných rysů a rozdílů mezi německým Verkehrsentwicklungsplan (plán rozvoje dopravy, zkráceně VEP) a evropským přístupem SUMP. Navzdory tomu, že jak SUMP, tak VEP odrážejí víceméně stejný druh „progresivity“ v plánování mobility a lze na ně pohlížet jako na velmi podobné, SUMP jde nicméně dále oproti VEP ve čtyřech ohledech:

- politická vize kombinovaná s relativně konkrétními cíli přesahuje běžné volební období;
- velký důraz na zajištění určité úrovně mobility spíše než dopravní opatření jako výstavba nové infrastruktury;
- ambicióznější, kontinuální participační proces zahrnující širší publikum;
- monitorování a evaluace strategické i realizační části celého procesu.

Dosud síť ENDURANCE v Německu organizovala dvě události, které byly cenným přínosem pro mnoho měst pracujících na svých nových plánech mobility. Protože němečtí partneři této sítě obdrželi požadavek, aby nechali přeložit německou metodiku do angličtiny, GIZ (Německá společnost pro mezinárodní spolupráci) jej nyní publikovala pod názvem „Doporučení pro celkové plánování mobility“, dostupné ke stažení [zde](#). Ještě více informací lze nalézt na této [webové stránce](#), která je součástí iniciativy 'Německého partnerství pro udržitelnou mobilitu'.

Inteligentní balíčky opatření

Aby bylo možné zvolit inteligentní balíček opatření pro SUMP, město potřebuje mít patřičný strategický rámec a společnou vizi (podívejte se na náš [pátý e-update](#) o přípravě vize). Ke splnění této vize a dosažení cílů jsou vybrána příslušná opatření a aktivity. V konečném

SUMP v Budapešti

důsledku by všechna opatření mobility měla přispět ke zvýšení dostupnosti města a jeho služeb pro obyvatele, při zachování nebo zlepšení kvality života. Někdy také jiné strategické politické dokumenty mohou poskytnout vodítko pro výběr správných opatření. Například v maďarské Budapešti definuje vizi a dlouhodobé priority pro celkový rozvoj města dokument „Koncepte rozvoje města“. Na základě této koncepce a rozsáhlých konzultací s dotčenými stranami město vytvořilo SUMP – známý jako „Balázs Mór Plan“. Jiným klíčovým prvkem v plánovacím procesu je model poptávky po dopravě, který přesně odráží poptávku po mobilitě a dostupnou nabídku ve městě.

Stejně jako dobré jídlo se neuvaří jen z jediné ingredience, dobrý plán udržitelné městské mobility bude obsahovat inteligentní mix různých druhů opatření: infrastruktura, finanční pobídky (nebo poplatky), regulace a efektivní organizace, vzdělávání a osvěta, služby atd. Některá opatření potřebují vytáhnout lidi z jejich osobních aut, zatímco jiná opatření by je měla dostat do udržitelných druhů dopravy. Opatření a politiky by zahrnovaly širokou škálu cílových skupin a řešit komplexně všechny druhy dopravy v celé městské aglomeraci, veřejnou a individuální, osobní a nákladní, motorovou i nemotorovou dopravu.

Dobrým příkladem je nedávný – a hojně diskutovaný – projekt ve Vídni v Rakousku. Když byla „Innere Mariahilfer Straße“, jedna z vídeňských hlavních nákupních ulic, přeměněna v pěší zónu, nestačilo pouze omezit autům průjezd. Místo toho byl zapotřebí celý balíček opatření, aby byla ulice atraktivní pro pěší. Také byla nutná opatření v blízkém okolí. A co je nejdůležitější, byla stanovena omezení rychlosti na některých paralelních ulicích, aby se zabránilo přesměrování tranzitní dopravy z „Mariahilfer Straße“ do těchto oblastí.

Značení nové pěší zóny na Mariahilfer Straße ve Vídni. Foto: Herzi Pinki / CC BY-SA 3.0

CIVITAS: zaměření na integrované balíčky opatření od roku 2000

CIVITAS v polském Szczecinku

V rámci evropské iniciativy CIVITAS bylo identifikováno osm tematických kategorií opatření, která jsou základními stavebními bloky integrovaných strategií udržitelné mobility. Každé město si z těchto stavebních bloků vybralo sadu pro řešení svoji mobility, podle svých místních podmínek a priorit:

- Čistá paliva a vozidla
- Management mobility
- Nákladní doprava a zásobování
- Bezpečnost a bezpečí
- Městská hromadná doprava
- Regulační strategie na změnu poptávky po dopravě
- Životní styl bez závislosti na automobilu
- Telematika v dopravě

Integrované plánování a zapojování veřejnosti byly přidány k tomuto seznamu jako důležitá horizontální témata. Města a odborníci zajímající se o jedno nebo více z těchto témat se mohou připojit k do tematických skupin CIVITAS a mít i touto cestou přístup k zajímavým informacím.

Generování možností

Města často nemají povědomí o celé řadě politik a z nich vyplývajících opatření, která jsou jim k dispozici. Několik studií ukázalo přílišné spoléhání na předsudky při formulování městské dopravní politiky. Města mají tendenci soustředit se na opatření na straně nabídky, jako je infrastruktura a řízení, mnohem více než na opatření na straně poptávky, jako jsou regulační a motivační opatření, cenová politika apod. Často nemají formální postupy jak si vytvořit možnosti a vhodné kombinace a chybí jim odborné znalosti k tomu, aby si navrhla opatření, která jim přesně naplní místní potřeby. KonSULT je webová stránka, která má pomoci překonat tyto nedostatky. Nejnovější verze byla navržena v rámci projektu Evropské komise - CH4ALLENGE. Zahnuje nástroj pro výběr vhodných možností a různé průvodce pro rozhodovací proces i projektování.

Při pohledu za hranice své země města nalezou velké množství příkladů dobré praxe a inspirace. Je však také velmi cenné se podívat na osvědčené postupy na národní úrovni, protože do značné míry vycházejí ze stejného kontextu. To je důvodem, proč partneři ENDURANCE vyvíjejí tolik úsilí a vytvářejí národní síť k tomuto tématu.

Foto Trish Steel / CC BY-SA 2.0

Rozhodovací proces založený na důkazech

Příručka pro posuzování dopadů projektu TIDE

Hodnotící rámec z projektu NISTO

Další mezeru, kterou chce nástroj KonSULT překonat, je nedostatek důkazů o účinnosti opatření a neschopnost vyhodnotit vybraná opatření ve smyslu efektivitu, přijatelnosti a peněžní hodnoty. Protože opatření pro městskou dopravu mají různé vedlejší dopady na městské prostředí, dopravní systémy a jejich uživatele, je zcela zásadní, aby se provedlo důkladné posouzení dopadu ještě před rozhodnutím o vhodných opatřeních, o "receptu na mobilitu". S tímto nástrojem se mohou plánovači inspirovat a maximalizovat efektivitu dopravních projektů a omezit jejich negativní dopady.

Velmi často však současné hodnotící metody vyčíslují peněžní přínosy daného opatření, ale už nehodnotí plnou škálu širších sociálních, environmentálních a ekonomických nákladů. (Zdroj: „čtečka společné praxe EVIDENCE“). Příručka pro posuzování dopadů z projektu TIDE vznikla s cílem poskytnout městům hodnotící metodu, která zahrnuje kvalitativní účinky opatření, jelikož měřitelné dopady samy nepopíší celý přínos, který má dané opatření na dopravní systém ve vašem městě. Tato metoda je také použitelná u malých projektů, které nejsou samy o sobě vhodné k celkové analýze nákladů a přínosů. Podobně hodnotící rámec projektu NISTO nabízí dopravním plánovačům a tvůrcům politik metody k posouzení projektů mobility malého rozsahu, a to ve smyslu jejich udržitelnosti, preferencí dotčených stran, společenského dopadu a dosahování politických cílů.

Existuje několik dalších nástrojů na posouzení dopadů, jako je:

- databáze **MaxEva** pro projekty managementu mobility
- Přehled ekonomických přínosů opatření v udržitelné dopravě v **projektu EVIDENCE**
- Průvodce analýzou nákladů a přínosů (CBA) pro investiční projekty v rámci **Politiky soudržnosti 2014-2020**, který vydala Evropská komise

Nadcházející události

- **Transport Ticketing & Passenger Information Global 2016**
26.-27. ledna 2016 – Londýn, Anglie
www.transport-ticketing.com
- **Závěrečná konference projektů STARS, MOBI a PTP-Cycle**
18. února 2016 – Brusel, Belgie
www.eltis.org
- **IT-TRANS 2016**
1.-3. března 2016 – Karlsruhe, Německo
www.uitp.org/events/it-trans
- **20. Evropská konference k managementu mobility**
1.-3. června – Atény, Řecko
ecomm2016.com
výzva k podávání návrhů na prezentace uzávěrka 16. prosince 2015!

Pro více informací o dalších událostech se podívejte do **kalendáře EPOMM**.